

Doni megemlékezés

Tisztelt Tiszteledő Atya, Polgármester úr, Elnök asszony, budatétényi polgárok, emlékező közönség!

Megtiszteltetésnek, és egyben nagy felelősségnek érzem, hogy a Don kanyarban történt nemzeti katasztrófánk 69. évfordulóján Önökkel együtt emlékezhetek a csatákban részt vett katonákra. Igen, nagy felelősséget jelent, hiszen mindannyiunk által ismert eseményekről van szó, amelyet nemzeti tudatunk még mindig nem tudott teljesen feldolgozni.

Évtizedeken keresztül ugyan még beszélni sem lehetett az itt hozott áldozatokról, később mégis sokan és sokszor foglalkoztak ezzel a tragédiával, kutatva nem csak az események menetét, hanem hogy vajon hősöknek és áldozatoknak tekinthetjük-e a 2. magyar hadsereg katonáit.

Én sem felkészültnek, sem elhivatottnak nem érzem magam, hogy ezekben a súlyos kérdésekben ítéletet mondjak. Úgy gondolom azonban, hogy a hihetetlen nehézségek között hozott áldozatot és a bekövetkezett tragédiát az utókor semmiképpen nem felejtheti el. Nem felejthetjük el azokat a honfitársainkat, akik a 20. század közepén a magyar hazáért hoztak óriási áldozatot, sokan közülük az életükkel fizetve.

Az akkori eseményeket tanulmányozva kialakulhat bennünk az a vélemény, hogy a 2. magyar hadsereg idegen parancsnokság alatt, rossz döntések és parancsok súlya alatt, hiányos felszereléssel vette fel a küzdelmet a nálánál sokkal nagyobb létszámú és jobban felszerelt orosz hadsereggel. Figyelembe vehetjük azt a tényt, hogy nagyon kevés esély volt rá, hogy a háborúban való ilyen mértékű részvételünk a nemzet későbbi sorsán változtatni tudjon.

Mindez azonban ma már csak utólagos okoskodás. Az akkor és ott harcolók a történelmi előzmények és a kapott információik alapján méltán gondolhatták, hogy a magyar nemzetért harcolnak ott a messzi harcmezőkön. A trianoni sokk utáni nemzedéknek egyszerűen nem volt lehetősége ezekből a konfliktusokból kimaradni és ezt a helyzetet az ország geopolitikai elhelyezése csak még tovább mélyítette.

A nagyhatalmi játszmák, melyek a világ feletti uralomról szóltak, a kis Magyarország sorsát csak eszköznek tekintették céljaik elérése érdekében. Magyarországot az Erdélyért érzett aggodás és a bolsevista veszélytől való félelem, - amely nem volt alaptalan - a német szövetség felé taszította. Németország, akinek irreális elképzelései voltak a Szovjetunió bekebelezéséről, az előretörés során erős orosz ellenállásba ütközött. A nehézségeket látva a helyes következtetések levonása helyett a magyar, román és olasz csapatokkal próbálta a hiányokat pótolni. A németek nyomása alatt álló a nyugati szövetségesek támogatták az orosz hadiipar korszerű kiépítését. Ez is elősegítette, hogy a szovjetek sikerrel vegyék fel a harcot a Volga és a Don mentén, sőt 1942 januárjában sikeres ellentámadást is indítsanak.

Mindezek a történelmi tények nem változtatnak azon, hogy akiket a sorsuk oda vetett a Don folyó vonalánál folyó küzdelmekbe, akarva-akaratlanul részt kellett vegyenek ezekben a harcokban a legjobb tudásuk és képességük szerint.

Nekünk, utódoknak ezért tisztelettel kell meghajolnunk a kötelességteljesítés, és ilyen nagymértékű áldozathozatal előtt, amely nem csak az ott harcolók és elesettek életének vált döntő állomásává, hanem a hátszágban maradt több százezer hozzátartozó és rokon sorsára is nagy hatást gyakorolt. A háború után az elesetteket, a hazatérő és fogságba esett katonákat az új hatalom nem áldozatoknak, hanem sokszor bűnösöknek tekintette, ezzel hozzátartozóikat is sok - meg nem érdemelt - üldözésnek és szenvedésnek kitéve. Így nem csak azokat tekinthetjük áldozatoknak, akik a távoli harcmezőkön veszítették életüket, hanem azokat is, akik a 2. magyar hadsereg sorsa következtében a kommunista uralom alatt a rendszer számkivetettjeiként éltek.

Nem felejthetjük el az áldozatokat azért sem, mivel ezt a hadsereget az egész országból egyenletesen sorozták be, tehát úgyszólván teljes nemzetünket képviselte. Sorsukat ezért akár jelképesnek is tekinthetjük, áldozatuk és veszteségük az egész nemzetet érte, jelképezve a magyarság huszadik századi kálváriáját.

Emlékezzünk tehát az elesettekre és szenvedőkre, a hősökre és az áldozatokra, őrizzük meg emléküket. Imádkozzunk értük és nemzetünkért, kérjük Istent, hogy adjon nekik nyugodalmat, nekünk, utódoknak pedig megnyugvást és jövőben való hitet.

Mátyássy László

2012. jan. 14.